

COVID -19, epidemiologinen arvio

1. Yleistä epidemiologisen tilanteen arvioinnista

Epidemiologisen tilanteen kehittymiseen vaikuttavat olennaisesti eri maiden asettamat rajoitukset ja niiden mahdollinen poistaminen tai uudelleen asettaminen sekä koronarokotusten kattavuuden lisääntyminen väestössä. Tilanteen ennustamista vaikeuttaa myös se, että eri maissa on hyvin erilaiset terveydenhuolto- sekä tartuntatautien seuranta- ja raportointijärjestelmät. Osassa maailman maista on suuria puutteita mahdollisuudessa hakeutua hoitoon ja saada varmennettu COVID-19-diagnoosi. Myös maiden kyvyssä suorittaa tartunnan jäljitystä ja katkaista tartuntaketjuja on isoja eroja. Raportoitu pieni määrä uusia koronatapauksia voi kertoa maan epidemiologisesta tilanteesta, mutta se voi myös johtua vähäisestä testaamisesta ja puuttuvasta tartunnan jäljityksestä.

2. Yleiskuva

(Lähteet ECDC 5.-8.7.2021, WHO 4.7.2021)

Koronavirusepidemia jatkuu maailmalla edelleen voimakkaana. Viikkoa kohden raportoitujen uusien tapauksien määrän 2 kuukautta kestänyt lasku on nyt ainakin väliaikaisesti loppunut ja viikoilla 25 ja 26 tapausmäärissä on ollut nousua kolmen %-yksikön verran koko maailmassa. Tapausmäärissä pysyvät siis edelleen suhteellisen korkeissa lukemissa. COVID-19 liittyvien kuolemantapausten määrä jatkoi laskuaan 7 %:lla viikon 26 aikana verrattuna viikkoon 25. Tapausmäärissä on viikolla 26 havaittavissa lievää laskua (< 13 %) vain Amerikoissa. Muilla alueilla nousu oli luokkaa 7 – 30 % ollen korkeinta Euroopassa. Euroopan alueella eniten tapauksia raportoitiin viikolla 26 Isosta-Britanniassa, sitten Venäjällä, jossa molemmissa tapausmäärät ovat kääntyneet voimakkaaseen kasvuun. Euroopan alueella tapausmäärien nousu on koskenut lähinnä muutamaa maata. Venäjän ja Iso-Britannian lisäksi tapausmäärissä on tapahtunut kasvua Portugalissa, Espanjassa, Tanskassa, Kreikassa ja Kyproksella sekä Luxemburgissa. Kaakkois-Aasian tilanne on tasaantunut viikolla 26 verrattuna edelliseen viikkoon. Amerikassa epidemian painopiste on siirtynyt Keski- ja Etelä-Amerikkaan. Afrikassa tapausmäärät jatkoivat kasvuaan 15 %:lla, mikä johtuu epidemian kiihtymisestä useassa eri maassa, Etelä-Afrikan lisäksi ainakin Zambiassa ja Namibiassa. Itäisen Välimeren alueella ja Läntisen Tyynenmeren alueella epidemiatilanteesta ei ollut havaittavissa isoja muutoksia.

Uusia koronavirusmuunnoksia on löydetty laajalti ympäri maailmaa. Tietyissä maissa ne aiheuttavat suurimman osan tartunnoista. WHO on nimennyt (8.6.2021 raportissa) koronavirusmuunnokset uudella tavalla. **Alfa**-virusmuunnosta eli Britanniassa havaittua muuntunutta virustyyppiä (tieteelliseltä nimeltään 20B/501Y.V1 tai B.1.1.7) on WHO:n mukaan löydetty lähes kaikista maailman maista muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Todennäköisesti tämä muunnos on levinnyt kaikkialle ja niiden maiden kohdalla, joista sitä ei ole raportoitu, kyse on raportointiin ja sekvensointiin liittyvistä puutteista. **Beta**-virusmuunnosta eli Etelä-Afrikassa havaittua virustyyppiä (tieteelliseltä nimeltään 20C/501Y.V2 tai B.1.351) on löydetty 122 maasta ja kaikista maanosista. **Gamma**-virusmuunnosta eli brasilialaista virustyyppiä (tieteelliseltä nimeltään B.1.1.28.1 tai P.1) on löydetty 74 eri maasta lähinnä Amerikasta ja Euroopasta sekä muutamista Aasian maista, Australiasta ja Uudesta-Seelannista.

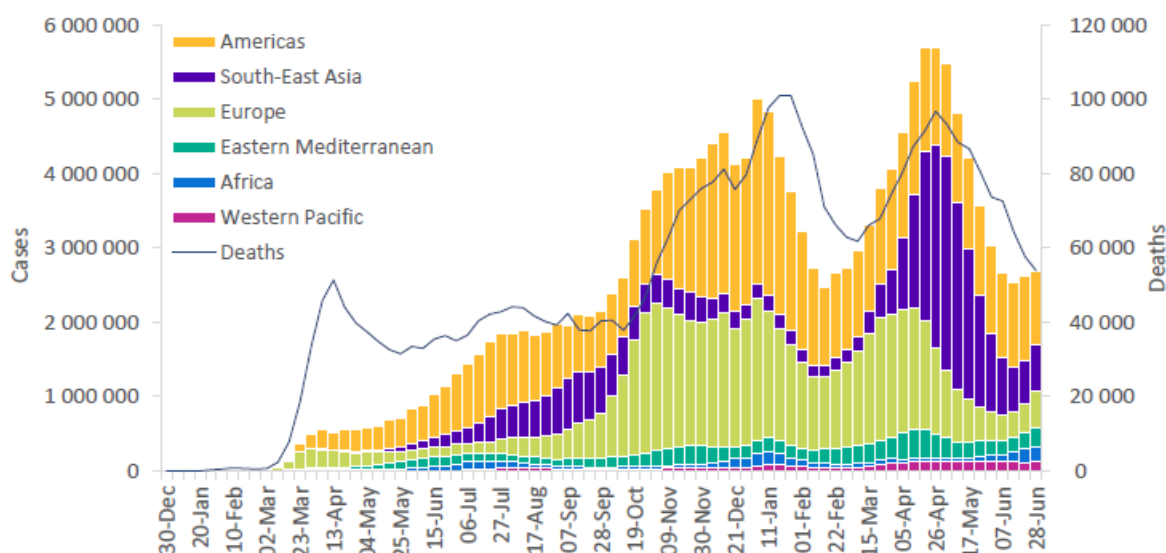
Hannu Kiviranta

8.7.2021

Maailman terveysjärjestö WHO lisäsi 12.5.2021 Intian variantin B.1.617 ja sen jatkolinjat B.1.617.1, B.1.617.2 ja B.1.617.3 huolestuttavien koronavirusmuunnosten listalle. Päätös perustui arvioon muunnosviruksen lisääntyneeseen tartuttavuuteen. Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskus ECDC lisäsi Intian B.1.617.2-variantin huolestuttavien koronavirusmuunnosten listalle 25.5.2021. WHO on myöhemmin poistanut B.1.617.1- ja B.1.617.3- linjat tältä listalta, joten ainoastaan B.1.617.2-virusmuunnos on jäljellä huolestuttavien koronavirusmuunnosten listalla ja sen uusi nimi on **Delta**-virusmuunnos. Sitä on nyt raportoitu 104 maasta. Usea maa raportoi, että Delta-virusmuunnos tulee olemaan valtavirus kyseisessä maassa seuraavan ½-vuoden aikana.

Kuva 1. COVID-19 tapausten määrä ja kuolemat viikkoa kohden eri mantereilla, Lähde WHO 4.7.2021

Figure 1. COVID-19 cases reported weekly by WHO Region, and global deaths, as of 4 July 2021**

3. Pohjoismaat

Ruotsin 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli (5.7.2021) 35. Uusien tapausten määrä on selvässä laskussa. Alueellisia eroja esiintyy ja esimerkiksi Norrbottenissa 14 päivän ilmaantuvuus oli 188 / 100 000 (5.7.2021). Ruotsin rokotuskattavuus on ECDC:n mukaan yhden ja kahden annoksen saaneiden osalta 64,9 % ja 42 % (8.7.2021).

Norjan 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli (8.7.2021) 48 ja uusien tapausten määrä on verrannollinen edelliseen viikkoon. Norjan rokotuskattavuus yhden ja kahden annoksen saaneiden osalta on 65 % ja 34 % (8.7.2021).

Tanskan 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli (8.7.2021) 81 ja uusien tapausten määrä on noussut kesäkuun puolivälin jälkeen uudestaan. Tanskan rokotuskattavuus yhden ja kahden annoksen saaneiden osalta on 71,4 % ja 45,6 % (8.7.2021).

Hannu Kiviranta

8.7.2021

Islannin 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli (8.7.2021) 9,3. Uusien tapausten määrä on suhteellisen stabiili ja pienetkin absoluuttiset tapausmäärät nostavat ilmaantuvuuslukua ja päinvastoin. Islannin rokotuskattavuus yhden ja kahden annoksen saaneiden osalta on 89 % ja 78,3 % (8.7.2021).

Suomen epidemiatilanne on juhannuksen jälkeen heikentynyt selvästi ja 8.7.2021 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli 43. Juhannus ja EM-jalkapallokannattajien Venäjältä mukanaan tuomat uudet tartunnat sekä niistä seuranneet jatkotartunnat nostivat ilmaantuvuutta viikolla 26. Suomen rokotuskattavuus yhden ja kahden annoksen saaneiden osalta on 74,7 % ja 26 % (HUOM! ECDC raportoi rokotuskattavuuden 18-vuotta ja sitä vanhempien osalta, tässä käytetään ECDC:n lukuja, jotta vertailu muihin maihin onnistuu).

4. Baltian maat

Viron 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli (8.7.2021) 35. Uusien tapausten määrä lähti jo valmiiksi korkealta tasolta kasvuun helmikuun puolivälissä ja maaliskuussa Viron ilmaantuvuus oli Euroopassa korkein. Maaliskuun jälkeen tapausmäärät laskivat kesäkuun puoliväliin asti, jonka jälkeen ne ovat taas lähteneet nousuun. Viron rokotuskattavuus yhden ja kahden annoksen saaneiden osalta on 51,9 % ja 43,1 %.

Latvian epidemiatilanne on parantunut, 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden on 35 (8.7.2021). Latvian rokotuskattavuus yhden ja kahden annoksen saaneiden osalta on 40,7 % ja 36,8 %.

Liettuan epidemiatilanne on selvästi parantunut ja tapausmäärät ovat viimeisten viikkojen aikana laskeneet. Liettuan 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli (8.7.2021) 16. Liettuan rokotuskattavuus yhden ja kahden annoksen saaneiden osalta on 52,5 % ja 45,5 %.

5. EU/EEA ja Iso-Britannia

Epidemia jatkuu EU/EEA:n alueella edelleen, mutta tapausmäärissä on nähty selvää laskua toukokuun aikana ja lasku jatkui kesäkuun puoliväliin, mutta on sen jälkeen lähtenyt kasvuun. Viikon 26 lopulla 14 päivän ilmaantuvuus EU/EEA-maissa vaihteli välillä 2,9 – 742 / 100 000.

ECDC:n rokoteseurannan mukaan EU/EEA:n alueella (8.7.2021) 63,1 % 18-vuotiaista tai sitä vanhemmista on saanut yhden rokoteannoksen ja 42,8 % on saanut täyden rokotesarjan (yleensä siis kaksi rokoteannosta). Vaihtelua maiden välillä on. Korkein rokotuskattavuus ensimmäisen annoksen osalta on Islannissa (89,0 %) ja pienin Bulgariassa 17 %. Täyden rokotesarjan suhteen suurin rokotuskattavuus on Maltalla 79,1 % ja pienin Bulgariassa 15,1 %.

6. Itä-Eurooppa ja Balkanin alue

Venäjän 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli (8.7.2021) 217. Uusien tapausten määrä on voimakkaassa kasvussa. Tilanne vaihtelee maan sisällä merkittävästi ja esimerkiksi Pietarin 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli (8.7.2021) 413 ja Leningradin alueen 145. Pahin tautitilanne Venäjällä lienee kuitenkin Moskovassa, jonka ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli (8.7.2021) 754 parantuen hieman edellisestä viikosta. Venäjän rokotuskattavuus yhden ja kahden annoksen saaneiden osalta oli (8.7.2021) 18,5 % ja 12,7 %.

Hannu Kiviranta

8.7.2021

Ukrainan epidemiatilanne on parantunut ja tapausmäärät selvässä laskussa. Ukrainan 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli (5.7.2021) 18. Valko-Venäjän 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli (28.6.2021) 108. Uusien tapausten määrä on ollut laskussa, mutta toinen epidemia-aalto jatkuu edelleen. Balkanin alueella epidemiatilanne on kevään kuluessa parantunut.

7. Amerikka

Amerikassa epidemiatilanne on parantunut ja tapausmäärät ovat laskussa. Tilanteet kuitenkin vaihtelevat eri maissa. Yhdysvaltojen tilanne on kehittynyt selvästi parempaan suuntaan. Kanadassa on havaittavissa selvä kolmas aalto, joka näyttää hellittäneen. Epidemian painopiste on nyt Keski- ja Etelä-Amerikassa. Brasiliassa tapausmäärissä on tapahtunut vaihtelua. Kokonaisuutena epidemia jatkuu Brasiliassa varsin voimakkaana. Argentiinassa ja Chilessä tapausmäärät ovat olleet voimakkaassa kasvussa joka nyt näyttää taittuneen. Yhdysvaltojen rokotuskattavuus yhden ja kahden annoksen saaneiden osalta oli (7.7.2021) 55,1 % ja 47,6 %.

8. Aasia, Afrikka ja Oseania

Yleiskuvana voidaan todeta, että epidemiatilanteen huonontuminen Aasiassa on pysähtynyt. Tilanteet kuitenkin vaihtelevat maittain. Intiassa oli erittäin voimakas toinen epidemia-aalto, joka on nyt laantunut. Tapausmäärät ovat laskeneet nopeasti viimeisten viikkojen aikana. Intian 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli (5.7.2021) 48. Israelissa epidemiatilanne on melko rauhallinen, tosin viimeisen kahden viikon aikana tapausmäärät ovat kasvaneet jonkin verran ja 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli 5.7.2021 37. Israel on rokottanut nopeasti väestöään ja rokotuskattavuus yhden ja kahden annoksen saaneiden osalta oli 7.7.2021 65,8 % ja 60 %. Rokotuskattavuus Israelissa kasvaa kuitenkin enää melko hitaasti. Etelä-Koreassa on käynnissä neljäs epidemia-aalto, joka on näkynyt tapausmäärien selvänä kasvuna. Japanissa neljäs epidemia aalto on vaimentunut ja tapausmäärät ovat selvästi laskeneet touko-kesäkuussa. Huomattavaa on, että rokotukset ovat edistyneet Japanissa ja Etelä-Koreassa suhteellisen hitaasti, tosin rokotustahti näyttää nyt parantuneen. Japanissa 26,5 % ja Etelä-Koreassa 30,2 % väestöstä oli saanut yhden rokoteannoksen 7.7.2021.

Afrikassa on epidemiatilanne heikentynyt ja tapausmäärät kääntyneet selvään kasvuun. Etelä-Afrikassa uusi koronavirusmuunnos aiheutti voimakkaan toisen epidemia-aallon vuodenvaihteessa. Epidemiatilanne rauhoittui helmikuun aikana, mutta toukokuussa alkoi kolmas epidemia-aalto, joka jatkaa voimistumistaan ja tapausmäärät kasvavat nopeasti. Etelä-Afrikan rokotuskattavuus on vielä vaatimaton, noin 6,4 % väestöstä on saanut rokotteen (7.7.2021).

Australiassa ja Uudessa-Seelannissa epidemiatilanne on rauhallinen. Australia on rokottanut 25,7 % ja Uusi-Seelanti on 15,9 % väestöstään (7.7.2021).